

**Allianz in den Alpen
Alliance dans les Alpes
Alleanza nelle Alpi
Povezanost v Alpah**

Dosje

**15. letna konferenca in skupščina članic Omrežja občin
»Povezanost v Alpah«**

**Upravljanje sprememb
Občine in regije v iskanju poti
trajnostnega razvoja**

14. in 15. oktober 2011 - Triesenberg/FL

Omrežje občin »Povezanost v Alpah«

Izmenjava – reševanje – uresničevanje!

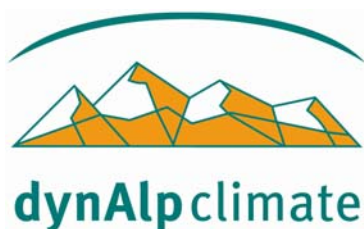
Omrežje občin »Povezanost v Alpah« je združenje alpskih občin in regij iz sedmih držav. Ustanovljeno je bilo leta 1997. Trenutno šteje več kot 270 članic, ki si v tesnem sodelovanju s prebivalci prizadevajo za uveljavitev trajnostnega razvoja alpskega življenjskega prostora.

Za podlago in obenem tudi vodilo, kako doseči trajnostni razvoj v alpskem prostoru, so si članice izbrale Alpsko konvencijo, katere uresničevanje naj bi zaživel tam, kjer imajo posamezniki možnost sooblikovanja in sodelovanja: v občini.

Da pa ne bi bilo treba odkrivati že odkritega, Omrežje občin »Povezanost v Alpah« omogoča izmenjavo izkušenj in informacij prek jezikovnih in kulturnih meja ter vsebinsko in finančno podpira svoje članice pri projektih, ki občinam kot privlačnemu življenjskemu prostoru trajno dvigujejo vrednost. V podporo izmenjavi združenje ureja domačo spletno stran, izdaja različne publikacije in organizira prireditve v štirih alpskih jezikih (francoščini, italijanščini, nemščini in slovenščini). www.povezanostvalpah.org

dynAlp-climate

Trenutno se številni deležniki ukvarjajo s podnebno problematiko. Žal se deloma sprejemajo tudi ukrepi, ki trajnostnim in naravovarstvenim načelom nasprotujejo. Zato je za Omrežje občin zelo pomembno, da se članicam pri njihovih prizadevanjih za trajnostno reševanje podnebnih sprememb zagotavlja ustrezna finančna podpora. Ustrezne podlage za to so bile ustvarjene prav z novim programom dynAlp-climate.

<http://www.povezanostvalpah.org/sl/projekti/dynalp-climate-1>

„Kakšna prihodnost nas čaka? – Sprememba kot priložnost za občine in regije“Vsebina:

Dr. Florian Heiler, plenarno zasedanje – Družba za celosten trajnostni razvoj, Dunaj – Linz, Avstrija

Kompleksnost, s katero se dandanes soočajo občine in regije, zahteva nove pristope in načine obravnave. Občine se morajo odzivati na zunanje vplive kot so klimatske spremembe, gospodarska kriza, demografski trendi, migracije, omejenost virov, problematika pridobivanja energije in energetske oskrbe, uredbe/zakoni/direktive itd... Tem pa se pridružujejo notranji izzivi kot so ohranjanje gospodarske moči občin (v kontekstu številnih spreminjajočih se trendov kot so strukturne spremembe, izguba finančnih sredstev ipd.), zagotavljanje potrebne infrastrukture, obvarovanje socialnega kapitala in ohranjanje visokega življenjskega standarda ter možnosti poseljevanja naravnega prostora.

To, kar občine že nekaj časa aktivno počnejo in kjer so si že pridobile izkušnje, čeprav je potenciala na tem področju še veliko, je: *Občine ustvarjajo prihodnost*. Številni pristopi in iniciative na področju prostorskega, ekonomskega, socialnega in ekološkega oblikovanja prihodnosti se udejanjijo prav na lokalni ravni.

Pri tem je potrebno razumeti in nato uresničiti dvoje:

1. Vsaka občina ima prihodnost. V vsaki občini načeloma obstajajo viri, premoženje in potencial, ki so potrebni za optimalno oblikovanje lastne prihodnosti. V zvezi s tem mora vaša občina najprej zagotoviti avtentičen in jasen odgovor na sledeča vprašanja: Kaj lahko vaša občina postane, gledano z vidika trenutne situacije *in* v najboljšem primeru? Kakšna je identiteta vaše občine? Če bi bilo vse perfektno, kaj to dejansko pomeni? Kako bomo prišli od realnosti do perfektne identitete?
2. Trenutno najvišja možna stopnja ustvarjanja vrednosti je izkoriščanje in spodbujanje razvoja socialnih, ekonomskih in ekoloških potencialov določene občine. Kar morate tem smislu v vaši občini iniciirati, usmerjati in zagotoviti je pravzaprav zgolj *proces rasti na podlagi ustvarjanja vrednosti*, ki pa je v veliki meri odvisen od potencialov prihodnosti in identitete same! Gre za razvojni proces, katerega cilj je ob visoki stopnji soudeležbe in sooblikovanja ustvarjati dodano vrednost za življenje v občini: in sicer na področju gospodarstva, narave in kulture ter ob soudeležbi številnih in raznolikih deležnikov v »sistemu« občine, to je občanov in občanov, podjetnikov in zaposlenih, gostov, prostovoljcev, članov uprave in političnih akterjev.

Pri tem pa je seveda potrebno znati razumeti, da se „rasti rastlin ne da spodbujati z vlečenjem za liste“ (Varga von Kibed). Razvoj občin je v tem smislu sicer možen, vendar ga ni mogoče v celoti načrtovati.

Konkretno preučevanje primerov iz alpskega prostra

Vas kot hotel – ovire in uspehi, Vnà/CH.

Fadri Riatsch, ekološki kmet in član, Fundacije Vnà

Vas Vnà v spodnjem Engadinu se bo 1. maja 2008 spremenila v hotel. S tem ukrepom želi občina, ki šteje 70 prebivalcev, zaustaviti odseljevanje prebivalcev. Središče hotelskega kompleksa bo postala stavba Piz Tschütta, v kateri sta bila nekoč gostilna in kulturni dom, v njej pa že od leta 1995 ne živi nihče več.

Prečelje obnovljenega hotela Piz Tschütta v vicarskem kraju Vnà.

© Stiftung Fundaziun Vnà

V njej bodo urejeni recepcija, restavracija, dnevni prostor, knjižnica, trgovina in pet turističnih sob. Pri obnovi tri stoletja stare zgradbe so posebno pozornost posvetili povezanosti med starim in novim. Zgodovinska stavbna dediščina je tako ohranjena. Preostalih deset sob za turiste je porazdeljenih po vasi v stanovanjskih hišah oz. počitniških stanovanjih, gostom pa je na razpolago celotna hotelska infrastruktura.

Za uresničitev projektne ideje so v primeru vasi Vnà uporabili model javno-zasebnega partnerstva. Sklad Fundaziun Vnà, ki je bil ustanovljen za uresničitev projekta, je prispeval dva milijona švicarskih frankov, polovico sredstev predstavljajo posojila, četrtino pa donacije oz. prostovoljni prispevki, drugo četrtino pa delniški kapital delniške družbe Piz Tschütta, ki je odgovorna za obratovanje kompleksa.

Vir in nadaljnje informacije: <http://www.fundaziunvna.ch> (de)

Komunalne storitve v času demografskih sprememb.

Jean Horgues-Debat, ADRETS/F – Združenje za regionalni razvoj

Občine omrežja Povezanost v Alpah si prizadevajo za politiko trajnostnega razvoja v Alpah. Sedmo načelo vodila govori o »novih merilih za storitve«. Dejansko obstaja močna, a ne vedno jasno izražena vez med politiko nujenja storitev in politiko trajnostnega razvoja. Pogoj za **okoljsko trajnost** alpskih dolin je obvladovanje demografskega razvoja: za oživljanje teh območij so potrebni konkretni moški in ženske. Privlačnost občin vključuje »družbeno trajnost« življenjskega okvira, torej stanovanje, delo in predvsem kakovostne storitve za prebivalstvo. Zaradi očitnih ekonomskih in ekoloških razlogov dostop do službenega mesta in do storitev ne more več temeljiti na vse številnejših in vse daljših dnevnih potovanjih posameznikov.

Za **gospodarsko trajnost** te politike ohranjanja starega in sprejemanja novega prebivalstva je gotovo potrebna prenovljena organizacija ponudbe storitev na teritorijih.

Pomembno vprašanje za alpske občine je torej: vedeti, na kakšen način posredovati za lažji dostop prebivalcev do storitev. Katere storitve so bistvene? Kako oceniti njihovo dostopnost? Kateri so možni vzvodi delovanja lokalnih skupnosti?

Francoske občine omrežja Povezanost v Alpah so meseca septembra gostile italijanske občine omrežja z namenom medsebojne izmenjave konkretnih izkušenj. Januarja 2012 se v Italiji načrtuje izvedba seminarja z odzivi na to srečanje, da bi poglobili razmišljanja in si zamislili nove projekte.

Analiza obiskanih izvedb nam omogoča, da izluščimo nekaj metodoloških smernic: Izdelava osnutka dolgoročne uravnotežene organizacije teritorija, ki vključuje različne vidike:

- ureditev trajnostne mobilnosti do storitev
- omejitev potovanj z ureditvijo ponudbe storitev v bližini
- omejitev potovanj z uporabo storitev na daljavo

Te pobude se opirajo na ukrepe v slogu soudeležbe in partnerstva ter na tehnične in organizacijske inovacije (informacije, koordinacija, medsebojna delitev informacijske in telekomunikacijske tehnologije in socialna ekonomija ...).

Področje dela je široko in pomembno. Omrežje občin Povezanost v Alpah gotovo lahko dopušča nadaljnje uresničevanje izmenjav in eksperimentov.

Ogljično nevtralna občina. Dolgoročna razvojna zasnova občine

Sand in Taufers/I, Helmuth Innerbichler, župan

Občina Camo Tures (Sand in Taufers) je središče doline Valli di Tures e Aurina (Tauferer Ahrntal), najbolj severne doline na Južnem Tirolskem. S 5.280 prebivalci je po velikosti na 16. mestu v deželi. Poleg središča občina obsega še dolinska zaselka Molini (Mühlen) in Caminata (Kematen) ter gorska zaselka Acereto (Ahornach) in Riva (Rein). S površino 164,47 km² je deveta največja občina na Južnem Tirolskem.

Župan občine Camo Tures, Helmuth Innerbichler, se nenehno trudi za trajnosten razvoj in izvedbo občinsko, regionalno in mednarodno povezanih projektov. Ti naj bi krepili podeželski značaj. Ob tem v vse odločitve zmeraj skuša vključiti tudi angažma in pobude občanov.

Za varno in okolju prijazno energetske oskrbo prihodnosti so obnovljivi viri vedno večjega pomena, saj so neizčrpni. Zato občina Campo Tures že več let vso energijo vlaga v učinkovito rabo vetra, vode, sonca, geotermije in biomase.

Občina Campo Tures je od 23.04.2008 prva uradna občina Agende 21 na Južnem Tirolskem. Kot občina v okviru Agende 21 Campo Tures izvaja trajnostne ukrepe in projekte na področju energije. Vestno sledi cilju postati vodilna „Energetska občina Južne Tirolske“ in torej tudi „Ogljično nevtralna občina“. Vse akcije in projekti so usmerjeni v doseganje trajnih izboljšav v občini, hkrati pa morajo izpolnjevati merila 74 izdelanih indikatorjev in kriterijev določenih v deželni prostorski in razvojni načrt. Občina Campo Tures naj bi postala zgled na področju rabe energije – ker je okolju prijazna, gospodarna in koristi številne alternativne vire energije. Zato je občina Campo Tures razvila obširen in odprti energetski koncept. Ta pa ni le obvezujoč za občinsko upravo, k sodelovanju in podpiranju varčne rabe energije v gospodinjstvih se spodbuja tudi vsakega posameznega občana.

Proti prisili rasti – nove ideje za zadovoljstvo, srečo in kakovost življenja,

Maurizio Pallante, predsednik in ustanovitelj Gibanja za srečno obdobje krčenja rasti

Gospodarska rast je glavni vzrok ne le za okoljsko in energetsko, temveč tudi za ekonomsko in zaposlitveno krizo. Naraščanje blagovne proizvodnje povzroča naraščanje porabe virov in pomeni vse obilnejše izločanje tekočih, trdnih in plinastih odpadkov v okolje. Posledica tega je, da vse več neobnovljivih, zlasti fosilnih virov začne primanjkovati. Poraba obnovljivih virov vedno bolj presega njihovo sposobnost obnavljanja, naraščanje emisij ogljikovega dioksida pa je povzročilo tolikšno povečanje njegove vsebnosti v atmosferi, da se je zvišala zemeljska temperatura. Poleg tega trdni odpadki (plastika) iz urbanih okolij vse bolj polnijo oceane.

Najbolj destabilizirajoči dejavnik krize je naraščanje javnih dolgov. Gospodarska rast ni rešitev za izhod iz krize, ampak je vzrok zanjo. Gospodarskopolitični ukrepi z namenom spodbujanja rasti lahko temeljijo le na zmanjševanju davkov ali pa na večanju javne porabe, kar ustvarja primanjkljaj. Tako v prvem kot v drugem primeru ti ukrepi pomenijo večanje javnih dolgov, kar povzroča dodatno zaostritev problema.

Edini način za zmanjševanje okoljske krize in premagovanje ekonomske krize je selektivno zmanjševanje rasti blagovne proizvodnje. To ne pomeni posplošenega zmanjševanja bruto domačega proizvoda, ampak zmanjševanje proizvodnje in porabe tistih vrst blaga, ki niso dobrine: gre za zmanjševanje neučinkovitosti in potrate. Zmanjševanje potrate, večanje učinkovitosti in višanje življenjske dobe izdelkov ne pomeni znižanja kakovosti življenja.

Da bi lahko zmanjšali proizvodnjo in porabo tistih vrst blaga, ki niso dobrine, je treba razviti tehnologije, ki bodo naprednejše od danes uporabljenih.

Drugi cilj, ki ga je treba doseči za zmanjšanje ekološkega odtisa, za ustvarjanje kakovostnega zaposlovanja in za ublažitev posledic gospodarske krize, je deglobalizacija gospodarstva. To pomeni predvsem razvoj ekološkega kmetijstva čim bliže uporabniku in odločitev za prehrano, ki naj postopoma zmanjšuje porabo živalskih proteinov.

Prizadevati si je treba za energetsko samostojnost, ki jo je mogoče doseči z zmanjšanjem potrate in z razvojem učinkovitejšega izkoriščanja obnovljivih virov. Pri tem je treba upoštevati podnebne značilnosti krajev in spodbujati razvoj majhnih sistemov za samoporabo z možnostjo izmenjave viškov na kraju samem. Vse to zahteva razvoj proizvodnih, obrtnih in industrijskih dejavnosti majhnih razsežnosti. Vsi ti ukrepi spodbujajo sposobnost lokalnih skupnosti, da kar najbolj zmanjšajo posledice gospodarske in okoljske krize, ki se bodo v nasprotnem primeru neizogibno zaostrole.

Našteti ukrepi bi imeli zelo omejen učinek v primeru, da bi najprej eksplodirala okoljska kriza, lahko pa so zelo učinkoviti, če se najprej zaostri gospodarska kriza, saj bi močna recesija zmanjšala izkoriščanje virov zemeljskih ekosistemov in izločanje odpadkov vanje.

Ekološko nakupovanje – kaj lahko storijo občine?

Dietmar Lenz, Ekološka zveza Vorarlberg

Umweltverband Vorarlberg (Okoljska zveza Predarlška) zveza 96 občin v avstrijski zvezni deželi Predarlška ima od leta 2002 ÖkoBeschaffungsService Vorarlberg (Eko nabavni servis - ÖBS).

V okviru ÖBS se po naročilu predarlških občin in drugih javnih naročnikov izvajajo razpisi za standardizirane proizvode ob upoštevanju ekoloških kriterijev. Okoljska zveza (Umweltverband) kot osrednja služba za nabavo sklenu okvirni dogovor oz. okvirno pogodbo z najboljšim ponudnikom. Občine in drugi javni naročniki pa lahko preko spletne trgovine ÖBS:Webshop proizvode udobno nabavijo.

Ekološke kriterije v razpisih je moč določiti v seznamu tehničnih zahtev (definicija minimalnih zahtev pri porabi energije, 100% recikliran fotokopirni papir itd.) ali v merilih za izbiro (npr. bonus za posebej energijsko učinkovite proizvode).

V okviru storitvenega paketa „Nachhaltig:Bauen in der Gemeinde“ (Tajnostna:Gradnja v občini) Okoljska zveza in njeni partnerji občinam pomagajo pri trajnostni „nabavi“ gradbenih projektov. Pri tem občinam nudijo individualno podporo pri celotnem procesu načrtovanja in izvedbe: skupaj z odgovornimi akterji določijo minimalne energetske in ekološke zahteve, pomagajo pri optimiranju energetskega in ekološkega načrtovanja, pri sestavi čim bolj okolju prijaznega razpisa in nudijo pomoč obrtnikom pri izvedbi.

46 občinskih gradenj (stanje oktober 2011) se je izvedlo oz. se izvaja ob pomoči Okoljske zveze.